

بوستان معرفت

شرح زندگانی شاگردان

آیت الله حکیم جهانگیر خان قشقایی

و آیت الله ملا محمد کاشانی (معروف به آخوند کاشی)

جلد اوّل

تألیف : مهدی قرقانی

سرشناسه: قرقانی، مهدی، ۱۳۴۴ -
 عنوان و نام پدیدآور: بوستان معرفت: شرح زندگانی شاگردان آیت الله حکیم جهانگیر خان قشقایی
 و آیت الله ملا محمد کاشانی (معروف به آخوند کاشانی) / تألیف مهدی قرقانی.
 مشخصات نشر: اصفهان: حکیم قشقایی، ۱۳۹۰.
 مشخصات ظاهری: ۴۰۵ ص.؛ مصور.
 شابک: دوره: ۱-۳-۹۷۸-۶۰۰-۹۲۴۹۵-۱-۰؛ ج. ۱: ۱-۳-۹۷۸-۶۰۰-۹۲۴۹۵-۱-۰؛ ج. ۲: ۱-۳-۹۷۸-۶۰۰-۹۲۴۹۵-۲-۰؛ ج. ۳: ۱-۳-۹۷۸-۶۰۰-۹۲۴۹۵-۳-۰؛ ج. ۴: ۱-۳-۹۷۸-۶۰۰-۹۲۴۹۵-۴-۰؛ ج. ۵: ۱-۳-۹۷۸-۶۰۰-۹۲۴۹۵-۵-۰
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 موضوع: مجتهدان و علما -- سرگذشتنامه
 موضوع: مجتهدان و علما -- ایران -- سرگذشتنامه
 شناسه افزوده: قشقایی، جهانگیر، ۱۳۲۸-۱۳۴۳ق.
 شناسه افزوده: کاشانی، محمد، ۱۲۲۹ - ۱۳۳۳ق.
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ ب ۹۴/۲/۵۵/۵۱
 رده بندی دیویی: ۹۹۸/۲۹۷
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۰۱۲۷۵

کتابخانه

بوستان معرفت جلد ۱

مؤلف: مهدی قرقانی

به سفارش صدا و سیما مرکز اصفهان

ناشر: انتشارات حکیم قشقایی

ویراستار: یوسف افشارنیا

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: کمالی نژاد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۴۹۵-۱-۰

شابک دوره: ۳-۰-۹۷۸-۶۰۰-۹۲۴۹۵

کلیه حقوق محفوظ است

قیمت دوره ۴ جلدی ۳۸۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

مقدمه مدیر کل صدا و سیمای مرکز اصفهان:.....	۱۳
مقدمه مؤلف:.....	۱۷
دو یار صمیمی.....	۲۳
طلوع دو ستاره.....	۲۴
دو مسافر عالم آخرت.....	۲۴
شاگردان خوشه‌چین خرمن دانش این دو دانشمند فرزانه.....	۲۵
دو فرزانه بر کرسی درس اخلاق، سیر و سلوک و حکمت و فلسفه.....	۲۵
شاخص‌ترین استاد اصلی دو یار صمیمی.....	۲۶
دو یار صمیمی هم‌قسم در راه خودسازی و اهتمام به تربیت معنوی شاگردان.....	۲۷
مکاشفه برزخی یکی از شاگردان دو یار صمیمی.....	۲۹
دو یار صمیمی در بیان استاد همایی.....	۳۱
عظمت حوزه درس خان و آخوند.....	۳۸
بهترین یادگار آخوند کاشی.....	۳۸
بزرگترین شاگرد جهانگیرخان قشقایی.....	۳۹
دو یار صمیمی.....	۳۹
شهرت حوزه درس حکیم قشقایی و آخوند کاشی در تهران.....	۴۰
درخشش دو یار صمیمی در فلسفه.....	۴۱
آخوند ملّا محمد کاشانی.....	۴۲
جهانگیرخان قشقایی.....	۴۲
حاصل سخن.....	۴۵
سه نفر از اساتید امام راحل شاگرد دو یار صمیمی بوده‌اند.....	۴۵
شعر امام راحل (رضوان الله تعالی علیه) در مورد جهانگیرخان.....	۴۶
ره آورد شاگرد پروری دو یار صمیمی در کلام رئیس مذهب شیعه.....	۴۷
آیت الله مجاهد شهید سید حسن مدرّس.....	۵۴
مدرّس در کلام امام خمینی (رضوان الله تعالی علیه).....	۵۶
مدرّس تعلیم یافته مکتب قرآن.....	۵۶
مدرّس مرد الهی.....	۵۶
مدرّس شخصیت کم‌نظیر و الگوی نمونه.....	۵۶

۵۷	مدرس در کلام امام خامنه‌ای
۵۷	هیچ چیز در مدرس اثر نمی‌کرد
۵۷	مدرس و بهشتی دو روحانی اسوه عالم تشیع از اصفهان
۵۸	ما مدیون امثال مدرس هستیم
۵۸	آیت الله بهاء‌الدینی زائر قدرشناس
۶۰	مصاحبه و سؤال:
۶۴	زندگی نامه خود نوشت شهید مدرس
۶۶	جایگاه خانوادگی مدرس
۶۷	مشاهیر اساتید مدرس
۷۰	دوران تدریس
۷۰	سبب اشتهار به «مدرس»
۷۰	شاگردان
۷۳	تالیفات
۷۵	مدرس دیانت در طرح سیاست
۷۷	باتلاق استعمار
۷۹	تیرگی و تباهی
۸۲	شهادت
۸۲	ماده تاریخ شهادت مدرس
۸۳	گلچین کلام گهربار شهید مدرس
۸۸	سه نصیحت از مدرس
۹۱	آیت الله حاج آقا رحیم ارباب
۹۱	در فلسفه، هیئت و ریاضیات
۹۲	تولد و نیاکان
۹۲	تحصیل در دوران کودکی
۹۳	سبب مهاجرت به اصفهان
۹۳	تحصیل و اساتید
۹۳	تأثیر پذیری ویژه ارباب از دو استاد: خان و آخوند
۹۴	علت معمم نشدن ارباب
۹۴	شام با شکوه آخوند و ارباب که ملایکه به تماشا ایستادند!
۹۵	تلاش ویژه برای علم آموزی
۹۵	شکل‌گیری شخصیت علمی و عملی در حوزه درس جهانگیرخان
۹۷	منزل و مسجد محل اقامه جماعت

۹۷	ویژگی‌های اخلاقی.....
۱۳۴	سفر به عالم آخرت.....
۱۴۵	آیت الله آقا نجفی قوچانی.....
۱۴۶	عزیمت به اصفهان و نجف اشرف.....
۱۴۶	بازگشت به قوچان.....
۱۵۰	حکیم حاج ملا محمد جواد آدینه‌ای.....
۱۵۱	شاگردان.....
۱۵۳	آیت الله سید مرتضی آیت اللهی یزدی.....
۱۵۵	آیت الله شیخ غلامرضا مدققی ابرندآبادی یزدی.....
۱۵۸	آیت الله سید محمدباقر ابطحی.....
۱۵۹	اساتید ایشان در اصفهان.....
۱۵۹	اساتید ایشان در تهران.....
۱۵۹	اساتید ایشان در عتبات عالیات.....
۱۵۹	کسب اجازه.....
۱۶۰	تألیفات.....
۱۶۲	حاج سید محمدعلی ابطحی سدهی.....
۱۶۴	آیت الله میرزا محمود ابن الرضا خوانساری.....
۱۶۴	خورشید تابان خوانسار.....
۱۶۵	جایگاه خانوادگی و ولادت.....
۱۶۵	بالتدگی و تحصیلات.....
۱۶۶	اساتید در اصفهان.....
۱۶۶	اساتید در نجف اشرف.....
۱۶۷	تهذیب نفس.....
۱۶۷	دریافت اجازه.....
۱۶۷	شاگردان.....
۱۶۸	حکایت ملقب شدن به «ابن الرضا».....
۱۶۹	دوره پایان عمر و عروج به ملکوت اعلی.....
۱۷۲	آیت الله میرزا محمد باقر ابهری خوانساری.....
۱۷۲	تولد و بالتدگی در شهر عالمان بلند آوازه خوانسار.....
۱۷۳	دست یافتن به رتبه برتر علمی و اجتهاد.....
۱۷۳	اجازه اجتهاد.....
۱۷۳	مراجعت به خوانسار.....

۱۷۳	روی آوردن مجتهد خوانساری به معقول
۱۷۴	هجرت ابدی
۱۷۷	علّامه سید فخرالدین احمدی بروجردی
۱۷۹	ملا محمد ابراهیم ادیب خوانساری
۱۸۱	میرزا محمد طاهر اردبیلی نجفی
۱۸۳	میرزای ارسطو
۱۸۴	حجّت الاسلام میرزا محمد حسین اژه‌ای
۱۸۴	اساتید در اصفهان
۱۸۶	آیت الله میرزا علی محمد اژه‌ای فرزند مرحوم اژه‌ای
۱۸۸	پیام ولی امر مسلمین جهان
۱۹۰	عبدالله اشراق جهرمی
۱۹۱	شیخ احمد شیخ المحققین اصطهباناتی
۱۹۲	شیخ محمد حسن اصطهباناتی
۱۹۳	آیت الله حاج شیخ ابوالقاسم اصفهانی
۱۹۴	تألیفات
۱۹۵	عالم فاضل سید محمد حسین امام جمعه زاده خوراسگانی
۱۹۷	سید محمد باقر حسینی امامی تیرانی
۱۹۸	حکیم ادیب میرزا محمد باقر امامی
۱۹۹	تحصیل علوم دینی
۲۰۰	آثار
۲۰۱	وفات
۲۰۲	شیخ اسدالله ایزد گشسب
۲۰۲	برخی از آثار و تألیفات
۲۰۵	اشعار ایزد گشسب منتخب مستجاب
۲۱۰	شیخ علی بافقی
۲۱۱	سید ابوالقاسم بدری
۲۱۴	سید محمد بروجنی
۲۱۶	محمد حسن بیچاره بیدختی
۲۱۷	مهدی بیدآبادی اصفهانی
۲۱۸	شاگردان
۲۱۸	تألیفات
۲۱۹	وفات

۲۲۰	عالم فاضل حاج میرزا محمدحسین بیدآبادی.....
۲۲۱	میرزا علی اکبر باقلعه‌ای.....
۲۲۲	مدح مولی الموحدين حضرت علی(ع).....
۲۲۳	وفات.....
۲۲۴	نمونه اشعار موافق در کتاب رجال (دکتر کتابی).....
۲۲۴	نمونه غزلیات موافق.....
۲۲۶	میرزا عبدالحسین تاج العلماء اصفهانی.....
۲۲۹	سید صالح توسلی منجیلی طارمی.....
۲۳۰	آیت الله سید ابوالحسن تویسرکانی.....
۲۳۱	تحصیل و اساتید.....
۲۳۲	اوصاف.....
۲۳۳	دوستان و هم بحثان.....
۲۳۴	پرواز به ملکوت.....
۲۳۶	ادیب فاضل، نویسنده و روزنامه نگار، میرزا مسیح تویسرکانی.....
۲۳۸	روزنامه ناقور و میرزا مسیح تویسرکانی.....
۲۴۳	حاج میرزا محمد باقر تویسرکانی.....
۲۴۴	اساتید.....
۲۴۵	اجازه آخوند فشارکی.....
۲۴۶	اوصاف.....
۲۴۷	وفات و مرانی.....
۲۵۰	عالم فاضل آقا میرزا جعفر تیدجانی خوانساری.....
۲۵۱	حاج میرزا حسن خان جابری انصاری.....
۲۵۲	تولد، نیاکان و دوران کودکی.....
۲۵۴	اساتید.....
۲۵۹	آثار چاپ شده.....
۲۶۰	آثار چاپ نشده.....
۲۶۱	وفات و رثاء و ماده تاریخ.....
۲۶۳	مرثیه عربی استاد همایی در رثاء جابری.....
۲۶۶	آیت الله شیخ محمدرضا جرقویه‌ای.....
۲۶۶	تولد و خاندان.....
۲۶۸	تحصیلات و اساتید در اصفهان.....
۲۶۸	دریافت اجازه اجتهاد.....

۲۶۸	اساتید در نجف اشرف
۲۶۹	شاگردان
۲۷۲	تألیفات
۲۷۳	وفات
۲۷۹	شیخ محمد رضا فرقانی جرقویه‌ای حائری
۲۸۰	تحصیلات مقدماتی
۲۸۰	تحصیلات در اصفهان
۲۸۰	تحصیلات در نجف اشرف
۲۸۰	ادامه تحصیلات در اصفهان
۲۸۱	بازگشت به ایران
۲۸۱	قابل به وجوب عینی نماز جمعه
۲۸۱	وفات
۲۸۲	تألیفات
۲۸۳	میرزا محمد حسین جعفری
۲۸۴	میرزا فتح الله خان جلالی
۲۸۵	نمونه اشعار
۲۸۹	آیت الله میر سید حسن چهارسوقی
۲۹۰	اساتید
۲۹۱	وفات
۲۹۲	تألیفات
۲۹۲	دریافت اجازه
۲۹۵	میرزا محمد حسن موسوی چهارسوقی (روضاتی)
۲۹۸	تحصیل، تبلیغ و تألیف
۲۹۹	امامت جماعت
۲۹۹	دوستی چهارسوق و بروجردی
۲۹۹	وفات
۳۰۱	آیت الله سید ناصر الدین حجت نجف آبادی
۳۰۴	تألیفات
۳۰۴	مبارزه با عقاید باطل بهائیان
۳۰۵	پایان یک عمر تلاش
۳۰۷	نمونه شعری
۳۰۸	سید جلال الدین حسینی کاشانی (مؤید الاسلام)

۳۱۱	 سید محمد حقایق کشفی اصطهباناتی
۳۱۲	 محمدعلی حکیم الهی فریدنی
۳۱۲	 آثار قلمی
۳۱۴	 محمد حکیم خراسانی
۳۱۶	 برخی از شاگردان
۳۲۳	 میرزا عنایت الله حکیم «طیب» قمشهای
۳۲۳	 حکایت جالب از تبحر ایشان در طبابت
۳۲۵	 آیت الله سید محمد رضا خاتمی
۳۲۷	 سید مرتضی خراسانی (جارچی خراسانی)
۳۲۸	 جایگاه خانوادگی
۳۲۹	 تحصیل در اصفهان
۳۲۹	 اقامت و تحصیل در نجف اشرف
۳۲۹	 اساتید ایشان در نجف
۳۳۰	 بازگشت از عتبات
۳۳۰	 تدریس و شاگردان
۳۳۱	 اشعاری در فقدان او
۳۳۳	 سید عبدالله خراسانی
۳۳۴	 آیت الله سید محمد رضا خراسانی
۳۳۵	 اساتید
۳۳۷	 اجازات اجتهد
۳۳۷	 اوصاف
۳۳۸	 خدمات
۳۳۸	 نخبه پروری
۳۳۹	 شاگردان
۳۴۲	 تألیفات
۳۴۲	 وفات
۳۴۳	 مرآئی
۳۴۶	 آیت الله سید یوسف خراسانی
۳۴۶	 نیاکان
۳۴۶	 تألیفات
۳۴۷	 وفات
۳۴۷	 تحصیل در اصفهان و نجف

۳۴۸	نیم قرن امامت در مسجد قصر سنبلستان.....
۳۴۹	وفات.....
۳۵۴	سید فخرالدین خوانساری.....
۳۵۶	آخوند ملا محمد علی خوانساری.....
۳۵۸	داستان امر به معروف جهانگیر خان به نقل از خوانساری.....
۳۶۱	آقا میرزا عبدالحسین خویی.....
۳۶۲	سید محمد داعی الاسلام لاریجانی (متخلص به داعی).....
۳۶۴	شهرت حوزه درس حکیم قشقایی.....
۳۷۴	شیخ محمد حسن داورپناه.....
۳۷۷	شاگردان.....
۳۷۷	مراثی.....
۳۷۷	مرثیه استاد جلال الدین همایی.....
۳۷۸	مرثیه مرحوم منوچهر قدسی.....
۳۷۹	مرثیه استاد فضل الله اعتمادی.....
۳۸۱	حکیم ضیاء الدین درّی.....
۳۸۱	تألیفات.....
۳۸۳	تاریخچه و انگیزه تأسیس مدرسه درّی.....
۳۸۴	حاج ملا فرج الله درّی.....
۳۸۴	مرثیه استاد همایی در فوت مرحوم درّی.....
۳۸۶	حسن وحید دستگردی.....
۳۸۸	تصحیح و چاپ دواوین:.....
۳۸۹	اشعار وحید دستگردی منتخب مستجابی.....
۳۹۲	حجت الاسلام حاج سید محمد دعایی زارچی یزدی.....
۳۹۶	میرزا مهدی بن هادی دولت آبادی.....

مقدمه مدیر کل صدا و سیمای مرکز اصفهان:

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد بی‌کران خدای بزرگ را که نعمت ایمان به ذات اقدسش و اعتقاد به ولایت حضرات ائمه هدی (علیهم السلام) را بر ما ارزانی داشت. سجده شکر به درگاهش می‌ساییم که با پیروزی انقلاب اسلامی ارزش‌های متعالی در مرز و بوم ما احیاء شد. علم و عمل که دارای ارزش ذاتی می‌باشد در جامعه ما جایگاه حقیقی خود را یافت. یکی از این ارزش‌ها واقعی ارزش وجودی علم و عالم است که در رأس فضایل قرار دارد. در کلام امیر سخن مولی‌المومنین علی (ع) اشاره شده که می‌فرماید:

«رَأْسُ الْفَضَائِلِ الْعِلْمُ، غَايَةُ الْفَضَائِلِ الْعِلْمُ»^۱

«رأس فضیلت‌ها دانش است، نقطه پایان فضیلت‌ها دانش است.»

در این کلام حضرت ابتدا تا انتها و بلکه بگوییم سر آمد همه خوبی‌ها را علم می‌داند. در کلام دیگری آن حضرت می‌فرماید:

«لَا شَرَفَ كَالْعِلْمِ»^۲

«هیچ شرافتی، چون علم و دانش نیست»

در واقع آن حضرت با این سخن بر پیروانش تکلیف می‌نماید که شرافت‌های کوچک و فرعی آنان را از شرافت واقعی در عالم هستی، یعنی علم غافل نگردانند.

۱ - غرر الحکم، حدیث ۵۲۳۴.

۲ - نهج البلاغة: الحکمة ۱۱۳.

کوتاه سخن این که معصومین (علیهم السّلام) قدر و منزلت و ارزش وجودی رهروانشان را وابسته به میزان دانش آنان می‌دانند. همان طور که پیامبر اسلام (ص) می‌فرماید:

« أَكْثَرُ النَّاسِ قِيَمَةٌ أَكْثَرُهُمْ عِلْمًا ، وَأَقْلُ النَّاسِ قِيَمَةٌ أَقْلُهُمْ عِلْمًا »^۱

« با ارزش‌ترین مردم کسانی هستند که از دانش بیشتری برخوردارند و کم ارزش‌ترین مردم کسانی هستند که از دانش کمتری بهره‌مندند. »

آری عالمان و مجاهدان نیز که برای حفظ دین و ایمان ملت بزرگ ایران اسلامی جانفشانی کرده‌اند در نگاه دینی ما عزیز و گرامی هستند. زیرا نبی مکرم اسلام (ص) ما را به این مهم آگاهی داده است و فرموده:

« أَقْرَبُ النَّاسِ مِنْ دَرَجَةِ النَّبُوَّةِ أَهْلُ الْجِهَادِ وَأَهْلُ الْعِلْمِ »^۲

« نزدیک‌ترین مردم به درجه پیامبری، مجاهدان و دانشمندانند. »

بر همین اساس علما و شهدا در رتبه اول سکوی آفرینش ایستاده‌اند؛ زیرا آنان به لحاظ جان فشانی و زحمات طاقت فرسایشان به جایگاهی دست یافته‌اند که نیاز به بزرگداشت، همایش و یادواره ما ندارند. این ما و جامعه ماست که برای زنده نگه داشتن ارزش‌هایی که علما و شهدا برای آن جانفشانی کردند و برای باقی ماندن دین و ایمانمان نیازمند به احیای نام و یاد آنان هستیم. هم اکنون صدا و سیمای مرکز اصفهان افتخار دارد به تجدید خاطره عالمی

۱ - امالی صدوق، ج ۴، ص ۲۷

۲ - المحجة البيضاء، ج ۱، ص ۱۴

فرهیخته و ایستاده بر قلّه فضیلت‌ها و اسوه تمام عیار بلند همتی «مرحوم آیت الله حکیم جهانگیرخان قشقایی» اقدام نماید. این حرکت با دو رویکرد مهم به انجام خواهد رسید:

۱ - ساخت سریال «جهانگیرخان قشقایی» که امید داریم که دیر زمانی نباید و شاهد تولید و پخش آن از رسانه ملی باشیم.

۲ - اصلی ترین و ماندگارترین اقدام آثار مکتوبی است که به همین مناسبت تهیه و به زیور طبع آراسته خواهد شد. در این مورد جای قدردانی و تشکر از زحمات جناب حجت الاسلام والمسلمین مهدی قرقانی دارد که دعوت صدا و سیما را برای عملی نمودن این آرزو اجابت نمود و شش جلد کتاب وزین در سه محور به شرح ذیل تدوین نمود:

- ۱ - «بوستان معرفت»؛ شرح حال دانش آموختگان مکتب درس دو یار صمیمی؛ «حکیم قشقایی» و «آخوند ملا محمد کاشانی»، در ۴ جلد
- ۲ - «اساتید آیت الله حکیم جهانگیرخان قشقایی»
- ۳ - «جهانگیر خان و صاحب نظران»

امید است این توفیق را داشته باشیم که شاهد معرفی دیگر عالمان و دانشمندان برجسته دارالعلم اصفهان باشیم. «بعون الله و مدده»

مدیر کل صدا و سیما مرکز اصفهان
مهندس علی کلباسی

مقدمه مؤلف:

بسم الله الرحمن الرحيم

سپاس و ستایش خدای را که با آفرینش انسان و اعطا نعمت علم و دانش بر بندگان منت نهاد. سلام و صلوات بر پیامبر خاتم (ص) و ائمه هدی (ع) به ویژه منجی عالم بشریت حضرت مهدی (عج) و درود و سلام بر علمای ربّانی و شهدای آسمانی که نعمت برپایی انقلاب اسلامی و استقرار نظام دینی و پایداری جمهوری اسلامی ایران؛ این الگوی منحصر به فرد برای نجات و سعادت بشریت در سایه سار زحمات طاقت فرسا و خون پاکشان نصیبمان شده است.

سال ۱۳۶۱ یکی از دوستان دوران طلبگی مرا با زندگانی عالم فرهیخته و الگوی تمام عیار بلند همتی «مرحوم آیت الله جهانگیر خان قشقایی» آشنا نمود. گویی در همان وقت بود که روح و جانم با زندگی این خورشید تابناک ایل قشقایی و ستاره فروزان عالم تشیع گره خورد. عشق و ارادت به ساخت پاک این عالم ربّانی و بدون شک دعای خیر او سبب شد که در سال ۱۳۷۱ هـ. ش. شرح زندگانی «حکیم جهانگیر خان قشقایی» را تدوین نمایم و به چاپ برسد.

هر چند شخصاً جامعیت تمام برای این اثر قایل نبوده‌ام لکن در این سالها به صدها کتاب برخورده‌ام که از کتاب «زندگانی حکیم جهانگیر خان قشقایی» به عنوان منبع و مأخذ استفاده نموده و از آن نقل مطلب نموده‌اند.

از آن تاریخ به بعد ۱۶ سال به عنوان سرباز کوچک نظام اسلامی در اقصی نقاط کشور توفیق انجام وظیفه داشتم. تا اینکه در تابستان سال ۱۳۸۷ به اصفهان برگشتم و مدیر دانشنامه تخت فولاد اصفهان، دکتر اصغر منتظرالقائم پیشنهاد دادند کتابی ویژه

تکیه جهانگیرخان قشقایی و مدفونین در آن تکیه^۱ تدوین نمایم.

هر آن کس که در جریان موضوع قرار گرفت بر ضرورت انجام این مهم برای الگو سازی نسل جوان ایران متعلق به امیر المومنین (ع) تاکید نمود.

به خاطر دارم بعد از ظهری در کتابخانه باغ طوبی مشغول پژوهش و تحقیق بودم که چند جوان تهرانی الاصل ساکن در یکی از کشورهای اروپایی وارد کتابخانه شدند. در آن لحظه مسئولین کتابخانه حضور نداشتند، بنده با روی گشاده از آنان استقبال نمودم و غرض از حضورشان را جویا شدم. یکی از آن جوان ها لب به سخن گشود و گفت:

«من تهرانی هستم و هم اکنون ساکن یکی از کشورهای اروپایی. آمده‌ام در قبرستان با معنویت تخت فولاد گشت و گذاری داشته باشم و از روح بلند و آسمانی بزرگان این سرزمین مدد گیرم، اکنون از شما می‌خواهم مرا با بزرگان این سرزمین بلند آوازه آشنا نمایید؟»

بنده عرض کردم در تخت فولاد بزرگان زیادی آرمیده‌اند، شما تمایل دارید با احوالات کدام یک از آنان آشنا شوید.

پاسخ داد: «جهانگیر خان قشقایی»

پرسیدم: «چرا ایشان؟»

گفت:

«زیرا زندگی ایشان فوق العاده الهام بخش است. همتی که باعث شد در چهل

۱ - به فضل الهی وعده نگارش «شرح جامع زندگانی جهانگیرخان قشقایی و مدفونین در تکیه ایشان» به زودی تحقق پیدا خواهد کرد.

سالگی به حوزه بیاید و به اعلی درجه علوم اسلامی دست پیدا کند، بی نهایت عبرت آموز است و این علو همت روح امید را در کالبد انسان می دمد.»
 آری! این واقعه تأیید می کرد در انتخاب سوزه برای ارایه الگو به نسل جوان به بیراهه نرفته ام.

تا اینکه در پاییز ۱۳۸۹ صدا و سیمای مرکز اصفهان تصمیم بر ساخت سریال «جهانگیر خان قشقایی» گرفت و آقایان حضرت حجت الاسلام والمسلمین سید احمد سجادی شخصیت پر کار و بلند همت حوزه علمیه اصفهان و مهندس کلباسی مدیر کل مرکز صدا و سیمای اصفهان که خود از خانواده اصیل علم و دانش اصفهان می باشد، تکلیف نمودند که برای پشترانه علمی سریال تحقیقات گسترده ای صورت گیرد. بنابراین توفیق یافتم در ۳ محور زندگانی حکیم قشقایی به شرح ذیل آثاری را به ثمر برسانم.

۱ - «جهانگیرخان و صاحب نظران»

این اثر برای آن صورت گرفت که تمام دیدگاههای صاحب نظران در یک مجموعه جمع شود، تا کسانی که قصد مطالعه پیرامون زندگانی ایشان را دارند بدون دردسر و اضطراب آن قضاوت ها را پیرامون زندگانی حکیم ما یک جلای پیش رو داشته باشند و به راحتی بتوانند به کند و کاو در ابعاد شخصیتی حکیم بپردازند.

۲ - «بوستان معرفت»، (شرح حال شاگردان حکیم جهانگیرخان قشقایی و یار صمیمی اش آخوند ملا محمد کاشانی) در چهار جلد

علت یک جا آوردن شرح حال شاگردان این دو بزرگوار نکته ای است که استاد جلال الدین همایی به آن اشاره دارد و می نویسد:

«مرحوم جهانگیرخان مدت سی چهل سال اقامت و تدریس متوالی مدرسه صدر

شاگردان بسیار تربیت کرد که احصا اسامی آنها واقعاً دشوار است.

به طور کلی در فاصله حدود نیم قرن که پایانش سنه ۱۳۲۸ سال وفات جهانگیرخان یا پنج سال بعد یعنی ۱۳۳۲ وفات آخوند کاشی باشد، کمتر کسی است که در اصفهان تحصیل کرده و خدمت این دو استاد بزرگ درس نخوانده باشد.^۱

۳ - «شرح حال اساتید جهانگیرخان قشقایی»

اسامی بلند آوازه اساتید حکیم که شرح حالشان را نگاشته‌ام، عبارتند از:

«حکیم نامی، عارف ربانی مرحوم آقا محمد رضا صهبای قمشاهی»

«آیت الله العظمی حاج ملا حسینعلی تویسرکانی»

«آیت الله حاج شیخ محمد باقر نجفی مسجد شاهی»

«حکیم ملا عبدالجواد خراسانی، ملقب (مدرس کبیر)»

«آیت الله میرزا محمد حسن نجفی»

«آخوند ملا حیدر لنجانی» (معروف به صباغ)

«مرحوم آیت الله حاج ملا اسماعیل درب کوشکی» (درکوشکی)

از انصاف به دور است که اذعان نکنم که لطف الهی و به برکت نظام مقدس جمهوری اسلامی به طور خاص غبار غربت توسط پژوهشگران بلند همت از نام و یاد بزرگان خفته در تخت فولاد زدوده شده است. خداوند این تلاش و جهاد علمی را از آنان بپذیرد.

به روح پاک مورخ شهیر مرحوم سید مصلح الدین مهدوی درود می‌فرستم.

همچنین وظیفه می‌دانم از محققین بزرگوار آقایان: دکتر اصغر منتظرالنسائم، رحیم

قاسمی، غلامرضا نصراللهی، دکتر محمد حسن ریاحی، دکتر سید احمد عقیلی و حمید خلیلیان صمیمانه تقدیر و تشکر می‌نمایم. هر کدام از این بزرگواران متواضعانه از راهنمایی سودمندشان برای به ثمر نشستن این اثر دریغ نکردند.

از مدیر کل محترم مرکز صدا و سیمای اصفهان جناب مهندس علی کلباسی و قائم مقام محترم مرکز جناب آقای هوشنگ صالحی به لحاظ فراهم آوردن آفرینش این آثار صمیمانه تشکر می‌کنم.

از برادر ادیب جناب آقای یوسف افشار نیا معاون سیمای مرکز اصفهان سپاسگزارم که با دلسوزی تمام و با دقت نظر وصف ناپذیر باز بینی و ویرایش این آثار را که قریب ۲۰۰۰ صفحه می‌باشد، در مدت بسیار کوتاه به انجام رسانید و تشکر ویژه از ایشان که در تألیف «شرح حال اساتید جهانگیرخان قشقایی» اینجانب را همراهی نمود و با همکاری مخلصانه ایشان شرح حال اساتید تدوین گردید. خداوند بر توفیقات این برادر بزرگوار بیفزاید.

از همسر مکرمه و فرزندان عزیزم: احمد، محمد و علی که در مدت به ثمر رساندن این اثر با صبوری تمام مرا همراهی کردند، صمیمانه قدردانی می‌نمایم.
«اجر همگان با خدای سبحان باد»

مؤلف: مهدی قرقانی

۱۳ رجب ۱۴۳۲ هـ. ق. میلاد مولی الموحدين حضرت علی (ع)

۲۶ خرداد ۱۳۹۰ هـ. ش.